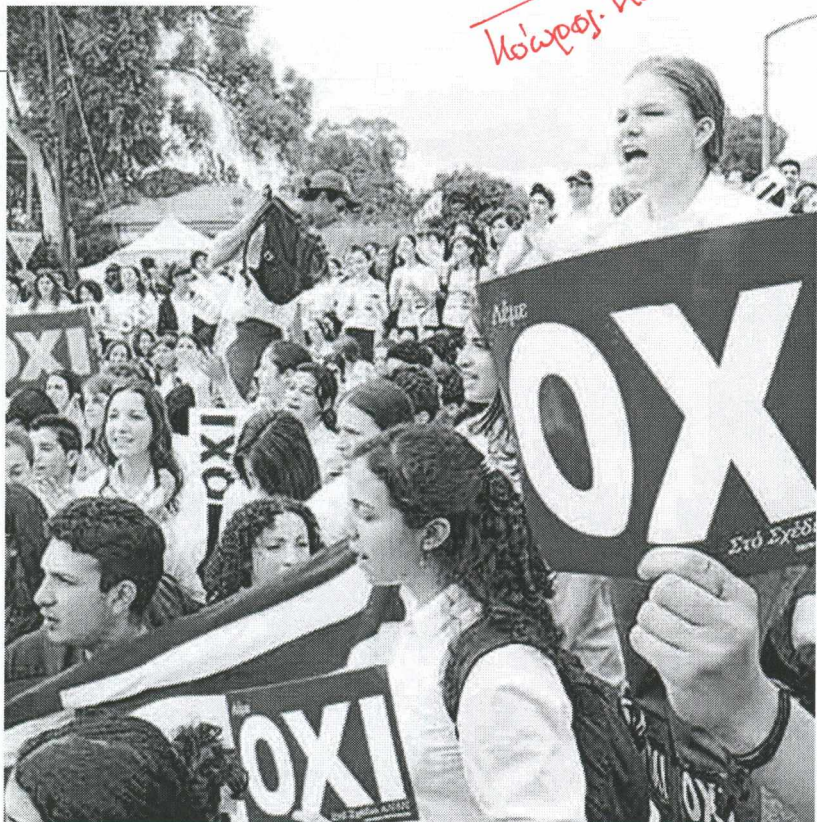

*Αρχείο
Κώστας Κορωτσάκος*

Ελληνόκυπριοι μαθητές διαδηλώνουν υπέρ του «Οχι» στο δημοψήφισμα για την έγκριση του Σχεδίου Αναν στις 22 Απριλίου 2004

Δύο χρόνια μετά το Σχέδιο Αναν

Του ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΣΑΒΒΙΔΗ

Δύο χρόνια μετά τα δημοψηφίσματα της 24ης Απριλίου 2004 στην Κύπρο και την απόρριψη της λύσης που πρότειναν τα Ηνωμένα Έθνη και η Ευρωπαϊκή Ένωση από τους Ελληνοκύπριους, η αποτίμησή δεν είναι καθόλου ενθαρρυντική για τις προοπτικές επανένωσης του νησιού. Η εκτίμησή είναι πλέον κοινότοπη: η διχοτόμηση «σιμεντώνεται» και τα τελελεσμένα της εισβολής εμπεδώνονται καθημερινά. Παράλληλα η διαίωξη του Κυπριακού δεν επιτρέπει στην κυπριακή κοινωνία να ωριμάσει και έτσι έχει μείνει πίσω ανήλικη και παρακολούθησις της διεθνούς και ευρωπαϊκής εξέλιξης.

Αν είχε γίνει αποδεκτή η λύση, η κατάσταση σήμερα θα είχε διαμορφωθεί ως εξής:

1. Επιστροφή εδαφών: Δύομισι χρόνια μετά τη λύση θα επιστρέφονταν στους Ελληνοκύπριους οι ακόλουθες πόλεις και χωριά: Βαρώσι, Κόκκινα, Αθηνού, Άγιος Νικόλαος, Μάμμари, Πετροφάνι, Πύλα, Σελέμανι (Αγ. Ιωάννης), Τρούλλοι, Βαρίσεια, Ακνα, Πέτρα, Αγ. Γεώργιος, Λεύκας, Γαληνή, Λουτρός, Πύρρι, Τύμψοι, Αχερίτσοι, Αμαδιές, Αβλώνα, Καλοψίδα, Κοντέα, Λιμνίτες, Λύση, Μακράρουσα, Ξερόβουνοι.

2. Επιστροφή προσφύγων: Θα επέστρεφαν στα σπίτια τους περίπου είκοσι πέντε χιλιάδες Ελληνοκύπριοι (υπό ελληνοκυπριακή διοίκηση) ενώ θα είχε εκκινήσει και η σταδιακή επιστροφή Ελληνοκυπρίων υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση. Επίσης οι Ελληνοκύπριοι, άνω των 65 ετών, μαζί με τις συζύγους τους καθώς και ο πληθυσμός της Καρπασίας θα μπορούσαν να εγκατασταθούν μόνιμα

και χωρίς περιορισμούς στην τουρκοκυπριακή πολιτεία.

3. Αποχώρηση εποίκων: Ένας αριθμός εποίκων (γύρω στις 60.000 από τις 120.000) θα παρέμενε στο νησί. Οι υπόλοιποι θα αξιολογούσαν τα σημαντικά οικονομικά κίνητρα που θα τους δίνονταν για να επιστρέψουν στην Τουρκία αφού πολλοί από αυτούς θα έπρεπε, ούτως ή άλλως, να φύγουν από τους τόπους διαμονής τους. Το πιο σημαντικό είναι ότι με την εφαρμογή της λύσης θα σταματούσε η ανεξέλεγκτη ροή νέων εποίκων.

4. Αποχώρηση στρατευμάτων: Ως τον Οκτώβριο του 2006 θα αποχωρούσαν 34.000 τουρκοί στρατιώτες από τις 40.000 που κατέχουν ακόμη το βόρειο τμήμα της Κύπρου. Στο νησί θα παρέμειναν 6.000 τουρκοί και 6.000 έλληνες στρατιώτες κλειστούς στους στρατώνες τους.

5. Περιουσιακό: Ελληνοκύπριοι ιδιοκτήτες περιουσιών θα έπαιρναν πίσω τα σπίτια τους ή κάποιο άλλο

σπίτι στον δήμο ή στην κοινότητά τους. Θα έπαιρναν, επίσης, ως το 1/3 της γης τους στην τουρκοκυπριακή πολιτεία εντός 3-5 χρόνων. Κάθε ιδιοκτήτης θα είχε δικαίωμα αποζημίωσης για την ιδιοκτησία που δεν θα είχε επανακτηθεί. Στα τέσσερα χωριά της Καρπασίας θα επέστρεφαν χωρίς περιορισμό επανακτώντας όλη τη γη τους και απολαμβάνοντας ευρεία πολιτική αυτονομία.

Η λύση του Κυπριακού θα αποκτούσε τη δική της δυναμική εντός του πλαισίου της ΕΕ δημιουργώντας ταυτόχρονα κοινότητα συμφερόντων μεταξύ των δύο κοινοτήτων. Έτσι, οι Τουρκοκύπριοι θα έπαιναν πλέον να είναι όμηροι της Αγκυρας και για τους Ελληνοκύπριους θα ανοίγονταν ευκαιρίες δραστηριοποίησης σε όλη την επικράτεια της Κύπρου. Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι, ως ευρωπαίοι πολίτες, θα συμμετείχαν μαζί στο

ευρωπαϊκό γίγνεσθαι.

Όλα τα πιο πάνω ανήκουν, βέβαια, στη σφαίρα της θεωρίας. Η σκληρή πραγματικότητα είναι σήμερα άλλη:

1. Η αποτυχημένη διαχείριση του βροτηρού «Οχι» από τη Λευκωσία και την Αθήνα, η πολιτική και «ακίνησιας» που εφαρμόζεται, η απενεοκοποίηση της Τουρκίας και η πολιτική και οικονομική αναβάθμιση των Τουρκοκυπρίων έχουν αποδυναμώσει διαπραγματευτικά την ελληνοκυπριακή πλευρά παρά την ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ΕΕ.

2. Η ταϊβανοποίηση των Κατεχομένων συνεχίζεται σταθερά με αποτέλεσμα τα δεδομένα επί του εδάφους να ανατρέπονται καθημερινά εις βάρος των Ελληνοκυπρίων.

3. Ο οικοδομικός οργανισμός των Κατεχομένων συνεχίζεται αμείωτος και επεκτείνεται για πρώτη φορά σε περιοχές με καθαρά ελληνοκυπριακές περιουσίες όπως η Καρπασία και η Μόρφου.

4. Ο εποίκισμός συνεχίζεται ανεξέλεγκτος με αποτέλεσμα ο αριθμός των εποίκων να αυξάνεται συνεχώς.

5. Η απουσία λύσης και επομένως η νόθα κατάσταση του διαχωρισμού βοηθάει τον συντονισμό και τη συνεργασία του οργανισμού εγκλήματος στις δύο κοινότητες (αυτό παραδέχτηκε πρόσφατα και ο κύριος υπουργός Δικαιοσύνης).

6. Ο ΓΓ των ΗΕ, η ΕΕ και η διεθνής κοινότητα γενικότερα θεωρούν ότι το κάλεσμα μεταξύ των δύο πλευρών παραμένει μεγάλο και αρνούνται να αναλάβουν οποιαδήποτε ουσιαστική πρωτοβουλία συνολικής λύσης. Αντ' αυτού, με τη σύμφωνη γνώμη της Λευκωσίας, προωθούν συνομιλίες σε επίπεδο τεχνικών επιτροπών για θέματα «χαμηλής πολιτικής» με σκοπό να εξευρεθούν οι καταλληλότεροι τρόποι διαχείρισης της καθημερινότητας του διαχωρισμού.

Μπροστά σε αυτά τα δεδομένα επανέρχεται επιτακτικά το ερώτημα: τι θέλουν, επιτέλους, οι Ελληνοκύπριοι; Είναι τελικά ο συμβιβασμός με το στάτους κβο ή ανομολόγητη επιθυμία της επίσημης Λευκωσίας;

Η δημοκρατία και οι βόμβες

Του DANIEL VERNET

ΤΟΠΟΘΕΤΩΝΤΑΣ την προώθηση της δημοκρατίας στην ημερήσια διάταξη της προεδρίας του, ο Τζορτζ Μπους επέτυχε τουλάχιστον ένα αποτέλεσμα. Η δημοκρατία έγινε ένα είδος ταμπού. Ακόμη και οι δικτάτορες είναι αναγκασμένοι να κάνουν κάποια αναφορά σε αυτή. «Πριν από μερικές δεκαετίες στον αραβικό κόσμο ίσχυε το ποιος θα εμφανιζόταν πιο εθνικιστής, πιο σοσιαλιστής. Σήμερα ισχύει το ποιος είναι πιο δημοκράτης» παρατηρεί ο Σάαντ Εντίν Ιμπραήμ, διευθυντής του κέντρου Ιμπν Χαλντούν του Καΐρου, στη διάρκεια του 4ου συνεδρίου του Παγκόσμιου Κινήματος για τη Δημοκρατία που διοργανώθηκε στις αρχές Απριλίου στην Κωνσταντινούπολη. Πρόκειται όμως για κούφια λόγια και όχι για πραγματική δέσμευση υπέρ της δημοκρατίας. Η δυναμική προώθηση της δημοκρατίας με τον τρόπο που την πραγματοποιεί ο Μπους προκαλεί ένα φαινόμενο μπουόμερανγκ, το οποίο ενισχύεται από το ιρακινό φιάσκο κάνοντας ακόμη πιο δύσκολο το έργο των υπερασπιστών της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Αυτό δεν είναι το κύριο εμπόδιο στο οποίο προσκρούουν. Πέρα από τις θεωρητικές συζητήσεις και τις διπλωματικές ανταλλαγές, πρέπει να εξετάσουμε την ιστορία τους για να καταλάβουμε τις πολύ πρακτικές δυσκολίες που οφείλουν να ξεπεράσουν για να προωθήσουν τον στόχο τους. Αυτές δεν αφορούν μόνο την ανοικτή ή κεκαλυμμένη καταπίεση της οποίας είναι θύματα. Ο πρόσφατος νόμος για τον έλεγχο και την επιτήρηση των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) στη Ρωσία έχει ως σκοπό να δυσχεράνει το έργο των δικτύων που λειτουργούν καλά στη Γεωργία ή στην Ουκρανία για να ανατρέψουν τις μετακομμουνιστικές κυβερνήσεις. Αλλά και το ίδιο το έργο αυτών των οργανώσεων τίθεται υπό αμφισβήτηση. «Πώς γίνεται και τα τελευταία 15 χρόνια η δημοκρατία έχει οπισθοχωρήσει στο Καζακστάν, παρά τη δουλειά των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων;» αναρωτιέται ένας Καζάκος που θέτει υπό αμφισβήτηση τις «μη προσαρμοσμένες» μεθόδους των ΜΚΟ.

ΤΟ ΒΗΜΑ

Le Monde

Μια Κιργίζια τονίζει ότι είναι εξίσου δύσκολο να αγωνιστεί κάποιος σε μια χώρα που βίωσε μια ψευδοεπανάσταση, όπως και σε μια δολωμένη δικτατορία. Το λαϊκό κίνημα που συνόδευσε την «επανάσταση της τουλίπας» το 2005 κατελύθηκε από τη νομιεκρατορία χωρίς να εξασφαλιστούν τα ελάττωστα, όπως ο πλουραλισμός των μέσων ενημέρωσης. Η χρήση νέων τεχνικών, όπως η δημιουργία ραδιοφωνικών σταθμών μέσω Internet, αποτελεί έναν τρόπο παράκλισης των επίσημων απαγορεύσεων. «Το πρόβλημα είναι ότι δεν τους ακούν παρά οι ήδη πεπεισμένοι» παραπονιέται η Κιργίζια.

Ενας Ρώσος αντιστοιχεί, από την πλευρά του, για την πολιτική αδιαφορία των νέων ενώ σε πολλές μετασοβιετικές δημοκρατίες η σημερινή γενιά των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είχε αρχίσει τους αγώνες τα τελευταία χρόνια της ΕΣΣΔ. Ένα από τα ζητήματα που απασχολούν πολλούς από αυτούς τους ακτιβιστές είναι η προσαρμογή των παγκοσμίων αξιών στα ιδιαίτερα πολιτισμικά χαρακτηριστικά, ενώ η συμβατότητα του Ισλάμ με τη δημοκρατία φαίνεται σαν ένα υποερώτημα αυτού του πιο γενικού ζητήματος. Σύμφωνα με αυτούς τους ακτιβιστές, δεν υπάρχει παγκόσμια συνταγή αλλά απαντήσεις προσαρμοσμένες σε κάθε περίπτωση.

Μπορούν όμως να διατυπωθούν ορισμένοι κανόνες για να επιτευχθεί η μετάβαση, παρατηρεί ο Βάλι Ναρς, αμερικανός πανεπιστημιακός που ειδικεύεται στη Νότια Ασία. Ισχύουν τόσο για τη διεθνή κοινότητα όσο και για τους φορείς αυτών των χωρών. Η συμβατότητα ανάμεσα στο Ισλάμ και στη δημοκρατία αποτελεί και η ίδια μέρος της διαδικασίας εκδημοκρατισμού, υπογραμμίζει. Ένα αναλογικό εκλογικό σύστημα εξασφαλίζει ότι καμία μειονότητα, ακόμη και ισχυρή, δεν θα υπεξαίρει την εξουσία. Όσο περισσότερα πολιτικά κόμματα, περιλαμβανομένων αρκετών ισλαμικών σχηματισμών, υπάρχουν τόσο το καλύτερο, καθώς ο πλουραλισμός αυτός επιβάλλει διαπραγματεύσεις και συμβιβασμούς. Τέλος η διαλεκτική ανάμεσα στις παγκόσμιες αξίες και στις ιδιαίτερες της κάθε πολιτοσύνης είναι μια πρόκληση, όχι μόνο για τους ισλαμιστές αλλά και για τα κοσμικά κόμματα, τις ΜΚΟ και τη διεθνή κοινότητα. Επί τόπου, οι ακτιβιστές υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τέμνουν να ξεπερνούν αυτή την πρόκληση μέρα με την ημέρα. Με τα όπλα μάχης δεν τους βοηθάει.

Ο κ. Φ. Σαββίδης είναι διεθνολόγος και επιστημονικός συνεργάτης του Ινστιτούτου Στρατηγικών και Αναπτυξιακών Μελετών (ΙΣΤΑΜΕ) - Ανόρες Πανσφαιρικού

ΣΜ